

Åbningstale Formanden for Naalakkersuisut

(Formand for Naalakkersuisut)

Tillad mig at starte med et øjebliksbillede af situationen i vores land:

- Væksten er på omkring 7 procent, dejligt!
- Arbejdsløsheden falder, skønt!
- Flere end nogensinde tager en videregående uddannelse, flot!
- Fiskeriets aktører tjener gode penge, fantastisk!

Ud fra dette øjebliksbillede er det fristende at konkludere, at det går fremragende. Er det ikke dejligt? Er det ikke skønt?

Problemet og virkeligheden er dog, at man ikke kan stole på øjebliksbilleder. Man er nødt til at kigge længere ud i fremtiden, om man ønsker det eller ej. Og så ser det pludselig ikke så godt ud længere, det er virkeligheden, om I kan lide det eller ej.

Sandheden er nemlig, at den høje vækst og den gode indtjening i fiskeriet primært skyldes høje verdensmarkedspriser på skaldyr og fisk – al erfaring viser, at priserne går op og ned. Og det er derfor vi altid siger, at vores finanslov aldrig skal være afhængig kun af fiskeriet, men af en flerstrengt økonomi.

Arbejdsløsheden er ganske rigtigt faldende, men der er stadig en stor gruppe, der ikke er arbejdsparate, og det er fortsat nødvendigt at tilkalde arbejdskraft på en lang række områder. Nye tal fra Grønlands Statistik viser, at ca. 50 procent af de arbejdsløse ikke er i stand til at varetage et job. Det er ikke godt nok.

Og ja; der er flere der tager en uddannelse, men i forhold til lande vi gerne vil sammenligne os med, så er det stadig alt, alt for få. Og hvad værre er – en fremskrivning af uddannelsesniveautet til 2040 viser, at vi på det tidspunkt stadig vil halte langt efter andre lande, hvad angår det generelle uddannelsesniveau i samfundet. Det er simpelthen for dårligt. Og alligevel vælger man, ikke at gøre noget det næste stykke tid, hvem er taberne? Det er vores børn, vores fremtid, vores samfund.

Vores opgave som politikere er enkel men svær. Vi skal skabe de bedst mulige rammer, så samfundet kan udvikle sig i den rigtige retning. Det gælder på fiskeriområdet, på sundhedsområdet, på det sociale område, på det økonomiske område, på erhvervsområdet, på uddannelsesområdet og på alle andre tænkelige områder. Vi er ikke altid enige, men det er vores pligt at kæmpe for at trække hele samfundet i den rigtige retning og skabe de bedst mulige rammer herfor.

Som situationen er lige nu, så må vi bare sige, at vi har fejlet. Jeg vil ikke her pege fingre og sige hvem der har ansvaret herfor, men jeg vil gøre det helt klart, at såvel Inatsisartut som Naalakkersuisut har været for sløve i optrækket. Inatsisartut og Naalakkersuisut har forsømt at handle i tide gennem mange år, og det kommer til at koste os dyrt på lidt længere sigt. Det er derfor altafgørende, at vi stopper med at tøve og i stedet begynder at handle. Fremtiden for Grønland afhænger i høj grad af, at vi politikere sætter tempoet i vejret og gennemfører de nødvendige reformer og forandringer, Og ja; det bliver ikke sjovt. Det kommer til at gøre ondt på nogen, Og det meste vil være hamrende upopulært, men nødvendigt. Husk på at modige og kloge politikere er nødt til at handle i tide. På et eller andet tidspunkt bliver vi alligevel indhentet af virkeligheden, hvorefter det vil være endnu mindre sjovt, vil gøre endnu mere ondt og så bliver vi faktisk endnu mere upopulære. Her tænker jeg især på risikoen for enorme forringelser på vores velfærdsniveau, altså på sundhedsvæsenet, uddannelsesområdet, for vores ældre mv, samt at befolkningen skal være klar på, at betale endnu mere i skat, hele vejen rundt, fra de lavest bemidlet til dem med høj indkomst. Det kommer til at ske, hvis Naalakkersuisut og deres baglande bliver ved med at tøve.

Reformer nu!

Fremtidssikringen af vores samfund burde være påbegyndt for længst, men vi har ikke taget ordentligt fat på noget som helst endnu. Vi har gennemført reformer med hensyn til alders- og førtidspension, men hvis jeg skal sige det lidt groft, så har der ikke været tale om rigtige reformer. Der har faktisk bare været tale om at ændre lidt hist og her. Og det har faktisk medført, at vi har formået at øge driftsudgifterne på disse områder. Det er ikke en måde at løse udfordringer på – det er udelukkende en måde at skubbe udfordringerne foran sig. Eksempelvis har vi ingen plan for at hæve pensionsalderen i takt med at gennemsnitslevetiden stiger.

Demokraterne ønsker derfor, at vi kommer i gang med rigtige reformer, og vi vil også gerne komme med et bud på, hvor vi skal starte. Vi bliver nødt til at se på reformer som et helhedsbillede, der vil være udgifter og indtægter når man laver større reformer. Og det der nødvendigt, hvis vi skal ændre skræks scenariet for fremtiden.

Til at starte med, skal der være reformer på uddannelsesområdet, på erhvervsområdet, på skatteområdet og på området for sociale ydelser.

Uddannelsesområdet

På uddannelsesområdet skal vi uden ophold træffe en fælles beslutning om, at forbedringer i folkeskolen er vigtigere end alt andet. Det er i folkeskolen, at den enkelte elev opnår de nødvendige forudsætninger for at komme videre i uddannelsessystemet, og her har vi som samfund svigtet fælt i mange år. Her i Grønland bruger vi faktisk relativt flere penge på uddannelse end både Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island, men det kan desværre ikke aflæses på resultaterne, hvor vi fortsat er langt efter de nævnte lande.

Der er ingen nem løsning på denne udfordring, men den dårligste løsning er at sidde med hænderne i

skødet og bruge floskler ala:

“Vi bruger rigtig mange penge på uddannelse.”

Det er muligt, at vi bruger mange penge, men vi skal bruge dem bedre og smartere. Vi skal sikre, at alle parter i et barns skolegang involverer sig mere i barnets skoledag. Det vil sige forældre, lærere, skoleledelse, embedsmænd og politikere. Alle skal have det samme mål om at folkeskolen skal være så god, at alle elever kan få en afgangseksamen, der giver adgang til en ungdomsuddannelse. Intet mindre kan gøre det.

Det betyder umiddelbart, at vi skal give et markant løft til læreruddannelsen herunder efteruddannelse. Vi skal sikre bedre rammer for undervisning for eksempel ved øget brug af IT og fjernundervisning. Skolerne skal inddrage forældrene, så der tidligt bliver taget fat, når der opstår problemer. Og forældrene skal sørge for, at deres børn møder mætte og velforberedte i skole med en madpakke i tasken.

Det faglige niveau skal hæves. Hvis det betyder, at vi er nødt til at tilkalde lærere med kompetencer i engelskundervisning eller matematikundervisning, så er det, hvad vi må sørge for. Det koster måske flere penge, men det er på den anden side den bedste investering vi kan foretage, da et forhøjet uddannelsesniveau er den sikreste vej til, at skabe vækst, velstand og velfærd. Desværre er der intet der tyder på, at Naalackersuisut har forstået situationens alvor. I Finanslovsforslaget for 2018 lægges der således blot op til, at væsentlige beslutninger på uddannelsesområdet skal afvente en reform for at få et mere sammenhængende uddannelsessystem. Det forberedende arbejde vil tidligst være færdigt i 2019 og vil dermed formodentlig først lede til politiske beslutninger i 2020 eller 2021. Helt ærligt, Naalackersuisut; så lang tid kan vi ikke byde vores børn at vente. Vi kan alle med vores blotte øje se, at det er nødvendigt med en omgående indsats for at forbedre det faglige niveau i folkeskolen – vi behøver ikke at vente til 2021.

Erhvervsområdet

Vi er nødt til at skabe de rette rammer for, at eksisterende virksomheder og nye iværksættere kan højne produktiviteten. Her er de kommende lufthavne faktisk et rigtig godt initiativ. De vil medføre, at det bliver lettere og hurtigere at eksportere grønlandske produkter, og samtidig vil det betyde, at udenlandske erhvervsfolk og ikke mindst turister vil få bedre og billigere adgang til vores land.

På den måde er især atlantlufthavnene i Nuuk og Ilulissat en god investering for samfundet. Men der skal mere til. Vi er nødt til at lade virksomhederne beholde flere af deres penge til sig selv, så de kan foretage nødvendige investeringer, der på sigt vil skabe flere arbejdspladser og dermed flere skatteindtægter. Selskabsskatten skal derfor sænkes markant – også for at sikre, at vore hjemmehørende virksomheder er konkurrencedygtige i forhold til udenlandske konkurrenter.

Et stærkt erhvervsliv er tvingende nødvendigt for at sikre arbejdspladser og skatteindtægter. Vi skal fortsætte med at sikre fiskeriet gode rammer, så vi fortsat kan være en førende fiskerination. Det kræver blandt andet, at vi bliver bedre til at forvalte vores fiskeriressourcer. Vi har tidligere overfisket eksempelvis krabber og torsk, og lige nu er vi ved at gøre det samme med hellefisk. Fiskeriet efter hellefisk i Diskobugten står således over for et muligt kollaps. Vi er nødt til at blive bedre til at lytte til de biologiske anbefalinger. Den nuværende model med at give for høje kvoter er skadeligt for vores land på lang sigt.

Skatteområdet

Demokraterne er helt grundlæggende af den holdning, at borgerne skal beholde flest muligt af deres egne penge. Folk der tjener penge, skal naturligvis selv beholde flest af deres egen penge, det siger sig selv. Naturligvis skal der betales skat til den fælles kasse, så vi blandt meget andet kan tilbyde borgerne et ordentligt uddannelsessystem, et ordentligt sundhedsvæsen og et velfungerende socialt sikkerhedsnet. Men det er af afgørende betydning, at såvel borgere som virksomheder kan se, at det bliver belønnet at være flittig og arbejdsom. Det er sund fornuft og den eneste vej til et "mere lige samfund" som Naalakkersuisut hele tiden snakker om. Vi får nemlig ikke flere penge i lommen, ved at tage fra den en lomme og komme det over i den andens, det er en skrøne.

På den baggrund er det vigtigt, at vi foretager vigtige ændringer på skatteområdet. Som jeg allerede har været inde på skal selskabsskatten sænkes. Demokraterne stiller forslag herom på denne samling, og vi håber på opbakning hertil fra de øvrige partier.

På personskatteområdet er det vigtigt, at vi altid holder os for øje, at det skal kunne betale sig at arbejde og det skal kunne betale sig at gøre en ekstra indsats.

Derfor skal vi først og fremmest sikre, at der er større forskel på at tage et arbejde og på at modtage sociale ydelser. Her er der flere værktøjer at skruer på. Man kan indføre et beskæftigelsesfradrag, der er målrettet til folk, der har et arbejde. Det vil betyde, at borgere på sociale ydelser vil få et større incitament til at tage et arbejde.

Man kan også se på en række af de sociale ydelser. Har de det rigtige niveau eller er det muligt at justere dem i nedadgående retning? Det bør undersøges grundigt.

Under alle omstændigheder nytter det ikke noget, at det for mange er stort set ligestyldigt om de har et arbejde eller ej.

Herudover er det magtpåliggende for Demokraterne at tage afstand fra Naalakkersuisuts idé om en topskat. Vi vil ikke være med til at straffe de mennesker i vort samfund som knokler mange timer dag efter dag. Disse mennesker betaler kronemæssigt langt mere i skat end de fleste andre, og bidrager på den måde i høj grad til at de bredeste skuldre skal bære det tungeste læs. Det er ikke rimeligt, at vi beder dem om at betale endnu mere. I værste fald vil det betyde, at de mister lysten og energien til at lægge så mange timer

på jobbet hver dag, hvilket vil medføre et produktivitetstab for samfundet som helhed. En topskat vil med andre ord gøre os alle fattigere, og det må altså aldrig nogensinde blive et mål. Målet bør tværtimod være, at vi alle bliver rigere.

Socialområdet

Børnene er vores fremtid, og det er vores pligt som voksne at sørge for, at de har en ordentlig barndom. Det gælder selvfølgelig især for forældre, men også for pædagoger, skolelærere og alle os andre. Det gør mig uendelig trist, når jeg læser rapporter om omsorgssvigt fra eksempelvis Børnetalsmanden eller fra tilsynsenheden under Socialdepartementet.

Ved I hvad? Der er alt for mange børn, der bliver omsorgssvigtet og seksuelt misbrugt. Og hvad værre er; de bliver omsorgssvigtet både af deres forældre og af samfundet. Vi er nødt til at gøre det meget bedre. Vi er nødt til altid at sætte barnets tarv over forældrenes tarv. Vi er nødt til at tillade at offentlige myndigheder i langt højere grad kan udveksle oplysninger og data. Vi er nødt til at have en meget hurtigere sagsbehandling. Hver gang vi nøler, så svigter vi et barn, der har brug for hjælp. Kan vi være det bekendt? NEJ!

Demokraterne ved godt, at der allerede bliver gjort en stor indsats – vi må bare konstatere, at indsatsen ikke er god nok og at der skal gøres en masse andre ting. Det vil derfor være interessant at høre, hvilke initiativer og tiltag Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender arbejder med på dette område? Jeg er ikke interesseret i de sædvanlige floskler om, at de fleste børn har det trygt og godt. Det ved jeg godt, og det er jeg glad for. Det hjælper bare ikke de alt for mange børn, der har det dårligt. Jeg er interesseret i at høre hvad der er af tiltag? Hvad der er af tanker? For vi skal gøre noget. Vi skal handle og vi fra Demokraterne er klar til at samarbejde på området.

Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale

Jeg vil nu vende mig mod den åbningstale som Formanden for Naalakkersuisut holdt for os i fredags ved denne samlings åbning.

Demokraterne finder det bekymrende, at Formanden for Naalakkersuisut i indledningen af sin tale siger, at vi kan se fremad med fortrøstning. Det er ganske enkelt ikke rigtigt. Med den nuværende kurs kan vi se frem til en stærkt forringet økonomi, og deraf følgende ringere velfærd. Derudover vil vi med den nuværende kurs på uddannelsesområdet stadig have et markant dårligere uddannelsesniveau end vore partnere i det nordiske samarbejde. Det er ikke noget Demokraterne ser frem til med fortrøstning - det er noget vi er dybt bekymrede over.

Til gengæld er det positivt, at Formanden for Naalakkersuisut taler varmt for reformer. Her er Demokraterne dog nødt til at sige, at vi er nødt til at lave rigtige reformer og forandringer - ikke bare pynt som vi desværre har set for meget af hidtil.

Demokraterne er glade for, at Formanden for Naalakkersuisut har stor fokus på uddannelse i sin tale, og der er som sådan ikke noget vi er uenige i. Vi mener som tidligere nævnt blot, at processen er for langsom. Mens Naalakkersuisut venter, så er der altså elever, der ikke får nær så godt et folkeskoleliv som de kunne have haft. Vi er nødt til at sætte tempoet i vejret.

Med hensyn til Infrastruktur, så er Demokraterne i lighed med Formanden for Naalakkersuisut enige i, at det er rigtig positivt for vores land med de kommende lufthavnsudvidelser. Dog er vi nødt til at spørge om følgende:

- I åbningstalen fremgår det, at Formanden for Naalakkersuisut forventer, at anlægsarbejdet til landingsbanerne i Nuuk, Ilulissat og Qaqortoq påbegyndes i 2018. Så vidt Demokraterne ved er finansieringen endnu ikke på plads, og der er stor risiko for, at anlægsarbejdet vil blive dyrere end nødvendigt, hvis arbejdet påbegyndes samtidig. Hvordan forholder Naalakkersuisut sig til dette? Herudover synes Demokraterne, at det er på tide, at Naalakkersuisut åbent og ærligt fortæller, hvad man har tænkt sig at stille op med lufthavnen i Kangerlussuaq, når de nye atlantlufthavne i Nuuk og Ilulissat åbner.

Demokraterne er i lighed med Formanden for Naalakkersuisut spændte på at komme i gang med arbejdet om den kommende fiskerilov. Vi ser frem til forhandlingerne. Vi er ligeledes glade for, at Formanden for Naalakkersuisut i sin tale lægger op til, at man fremadrettet vil lytte mere til de biologiske eksperter på såvel hellefiske- som lomvieområdet. Vore efterkommere har fortjent, at de også kan fiske og fange disse udsøgte grønlandske delikatesser.

Formanden for Naalakkersuisut er også inde på erhvervs- og turismeområdet. Her er der desværre tale om et lidt tyndt indlæg. De initiativer der her nævnes er ikke noget der for alvor vil batte. Demokraterne savner at høre, hvad Naalakkersuisut vil gøre med hensyn til selskabsskatten og med hensyn til at skabe bedre vilkår for iværksættere, Vi savner også mere detaljeret viden om, hvordan Naalakkersuisut vil tiltrække turister. Her mener Demokraterne, at det vil være en god investering at styrke Visit Greenland, så de dygtige folk i denne organisation kan gøre endnu bedre reklame for Grønland på de store turismemarkeder.

I lighed med Formanden for Naalakkersuisut er vi glade for, at der så småt begynder at være gang i mineområdet igen. Vi følger interesseret med i udviklingen, da vore råstoffer burde kunne generere langt flere penge end de gør i dag.

Demokraterne er tilfredse med, at Formanden for Naalakkersuisut har et hjerte der brænder for miljøet. Vi ved, at det er en hjertesag for ham, og det kan man se i den førte politik. Det vil vi gerne takke for.

På boligområdet ser vi frem til at forhandle om Naalakkersuisuts initiativer. Helt overordnet mener vi, at så mange som muligt skal have muligheden for at eje deres eget hjem, og det vil vi arbejde for.

På social- og sundhedsområdet er vi tilfredse med, at Formanden for Naalakkersuisut erkender, at vi som samfund fortsat har store udfordringer. Første skridt er at erkende problemerne - næste skridt er at løse dem. I alt for mange år har politikere været gode til at bilde hinanden ind, at de sociale udfordringer går den rigtige vej. Det er ikke godt nok for Demokraterne - vi vil have et kontant fokus herpå, så vi sikrer, at

mennesker med sociale problemer får den hjælp de skal have - ikke mindst af hensyn til børnene. Vi ser frem til at høre hvilke initiativer, der er vej fra Naalakkersuisut.

I forbindelse med sundhedsområdet nævner Formanden for Naalakkersuisut det nye forslag til alkohollov, og lad det være sagt med det samme; der skal væsentlige ændringer på bordet, hvis Demokraterne skal stemme for den lov. Forbuddet mod reklamer og indsnævringen af åbningstider for salg af alkohol er blot to af de områder i loven, som vi finder meget forkerte.

Det var alt, hvad jeg ville sige her til at starte med. Jeg glæder mig til en god debat både i dag og på resten af denne samling.